

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Stacy Willingham
ALL THE DANGEROUS THINGS

Copyright © 2023 by Stacy Willingham

First published by Minotaur Books, 2022

Translation rights arranged by Writer's House LLC, New York

All Rights Reserved

Translation Copyright © 2026 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-06092-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SVE TE OPASNE STVARI

STEJSI VILINGAM

Preveo Aljoša Molnar

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2026.

Za Malori, moju stariju sestru

„San, ti mali komadi smrti. Kako ih samo prezirem.“

– Anonimni autor

Prolog

Danas je trista šezdeset i četvrti dan.

Trista šezdeset četiri dana od poslednje noći kad sam spavala. To je skoro devet hiljada sati. Petsto dvadeset četiri hiljade minuta. Trideset jedan milion sekundi.

Ili, ako se krene na drugu stranu, pedeset dve nedelje. Dvanaest meseci. Čitava jedna godina bez ijedne noći pravog odmora.

Godinu dana posrtanja kroz život u polusvesnom stanju koje liči na san. Godinu dana otvaranja očiju u drugoj sobi, u drugoj zgradi, bez sećanja na to kad sam, i odakle sam, došla.

Godinu dana pilula za spavanje, kapi za oči i nalivanja kofeinom u litrama. Drhtavih prstiju i teških očnih kapaka. Intimnog upoznavanja sa noćima.

Čitavih godinu dana otkako mi je moj Mejson oduzet, a ipak nisam ništa bliža istini.

Poglavlje prvo

Sada

„Izabel, nastupaš za pet.“

Zenice mi buše rupu u jednoj tački na tepihu. U tački bez ikakvog značaja, zapravo, izuzev činjenice da se mojim očima nekako dopada to mesto. Moje okruženje sada je mutno dok ta tačka – moja tačka – biva oštija, jasnija. Poput tunelskog vida.

„Izabel.“

Volela bih da sam oduvek imala tako usmeren vid – sposobnost da se selektivno usredsredim na pojedinačne stvari. Da sve ostalo pretvaram u šum. Nepotrebnu smetnju.

„Izabel.“

Probudi se, hajde.

Pred licem mi stoji nečija šaka i maše. Prsti pucketaju. Zbog toga moram da trepnem.

„Zemlja zove Izabel.“

„Izvini“, kažem ja, tresući glavom, kao da će mi taj pokret nekako rasterati izmaglicu, poput brisača koji rasteruju kišne kapi. Još nekoliko puta trepćem, a onda pokušavam da pronađem onu tačku, ali nje više nema. Znam da je nema. Ponovo se utopila u tepih, u zaborav, onako kako bih volela da ja mogu. „Izvini, a-ha. Nastupam za pet.“

Podižem ruku i otpijam gutljaj kafe iz papirne čaše – jake, bez mleka, a čaša škripuće kada prislonim ispucale usne na rub. Nekad sam uživala u ukusu te prve jutarnje šoljice. Živela sam za njen miris u mojoj kuhinji; u

Stejsi Vilingam

toploti šoljice prislonjene uz prste, koji bi mi se sledili i ukočili od stajanja na stražnjem tremu, dok sam gledala jutarnje sunce, dok mi rosa vlaži kožu.

Ali nije mi tada trebala kafa, sada to znam. Već rutina, osećaj poznatog. Uteha u šoljici, poput onih dehidriranih rezanaca koje poliješ vodom iz česme pre nego što ih strpaš u mikrotalasnu i nazoveš to obrokom. Ali nije mi to više bitno – uteha, rutina. Uteha je luksuz koji više ne mogu sebi da priuštim, a rutina... Pa. Ni to već dugo nemam.

Sad mi samo treba kofein. Moram ostati budna.

„Nastupaš za dva.“

Podižem pogled i gledam čoveka pred sobom, drži tablu sa rasporedom pored sebe. Klimam glavom potvrdno, sabijam ostatak kafe, i uživam u gorčini koja mi steže vilicu. Ukus joj je grozan, ali nije bitno. Obavlja posao. Uvlačim ruku u torbicu i iz nje vadim bočicu kapi za oči – za smirivanje crvenila – i kapam po tri kapi tečnosti u svako oko, stručnom preciznošću. Valjda mi je ovo sad rutina. Onda ustajem, prelazim dlanovima po prednjoj strani pantalona i pljeskam se po butinama, dajući im znak da sam spremna.

„Pođi sa mnom.“

Pružam ruku, dajući znak čoveku da me povede. A onda krećem za njim. Pratim ga kroz vrata i idem mračnim hodnikom, dok mi neonsko svetlo zuji u ušima poput električne stolice kroz koju puštaju struju. Pratim ga kroz još jedna vrata i iznenada počinje grmljavina aplauza čim se ona otvore i nakon što prođemo kroz njih. Prolazim pored njega, odlazim do ivice podijuma i stajem iza crne zavese, koja tek neznatno zaklanja publiku.

Ovaj događaj je najveći. Najveći kom sam prisustvovala.

Gledam nadole, u svoje šake, u kojima sam uobičajila da držim kartice sa beleškama ispisane olovkom. Crtice s uputstvima šta da kažem i šta da ne kažem. Kako da poređam priču kao da pratim nekakav recept, precizno i pažljivo, uz pravu meru dodatnih detalja. Ali to mi više ne treba. Obavila sam ovo i previše puta.

Osim toga, nemam ništa novo da kažem.

„I sada pozivamo osobu koju ste svi došli da vidite.“

Gledam čoveka koji govori s podijuma, tri metra od mene, dok mu glas grmi preko zvučnika. Svugde je, kako se čini – ispred mene, iza mene. U meni, nekako. Negde duboko u mojim grudima. Publika ponovo kliče, a ja se nakašljavam, podsetivši sebe zašto sam tu.

Sve te opasne stvari

„Dame i gospodo, posetioci *Tru krajmkona*^{*}, čast mi je da vam predstavim našeg glavnog gosta... Izabel Drejk!“

Istupam na svetlo, koračajući odlučno prema voditelju programa dok mi on maše da izađem na scenu. Publika nastavlja da urla, neki od njih i stoje, tapšu, zrnastih malih očiju svojih *ajfona* uperenih prema meni, upijaju me, netremice. Okrećem se prema publici, čkiljeći prema njihovim siluetama. Oči mi se donekle prilagođavaju i mašem, osmehujući se bledo, pre nego što stajem u centar podijuma.

Voditelj mi pruža mikrofon i ja ga uzimam, klimajući potvrdno.

„Hvala vam“, kažem, a glas mi zvuči kao odjek. „Hvala vam svima što ste došli ovog vikenda. Kakva sjajna grupa govornika.“

Publika ponovo kliče i koristim tih nekoliko slobodnih sekundi da pogledam to more lica, onako kako to uvek učinim. Uglavnom su to žene. Uvek su žene. Starije žene u grupama od po pet do deset, naslađuju se ovom jednogodišnjom tradicijom – prilikom da se otrgnu od svojih života i obaveza, i zarone u fantaziju. Mlađe žene, sa oko dvadeset i nešto, naoko snobivlje i stidljive, kao da su ih upravo uhvatili da gledaju pornografiju. Ali ima i muškaraca. Muževa i momaka, dovučenih protiv svoje volje – onih sa naočarima metalnog rama i slabe vunaste bradice, i isturenih laktova koji štrče kao čvornovate grane. Ima i usamljenika po ćoškovima, onih čije oči taman toliko počivaju na tebi da ti bude neprijatno, kao i policajaca koji letimično pregledaju redove stolica, prigušujući zevanje.

A onda primećujem i odeću.

Jedna devojka nosi majicu kratkih rukava s printom, na kojoj piše *Crno vino i istinski zločin*^{**}, a slovo I je u obliku puške; jedna druga je u beloj košulji isprskanoj crvenim mrljama – trebalo bi da podražava krv, pretpostavljam. Onda vidim ženu u majici kratkih rukava na kojoj piše *Bandi. Damer. Gejsi. Berkovic.*^{***} Sećam se da sam nešto ranije prošla pored te majice u suvenirnici. Bila je navučena tesno na lutku, izreklamirana na isti način na koji se izlažu preskupe majice kratkih rukava, u šatorima reklamne robe na koncertima sa uspomena za zagrižene obožavaoce.

^{*} *TrueCrimeCon* – izmišljena konvencija, nalik pravoj *CrimeCon*, koja okuplja entuzijaste i stručnjake koji se bave zločinima. (Prim. prev.)

^{**} *Red Wine and True Crime* (igra reči s rimom). (Prim. prev.)

^{***} Serijske ubice u Americi. (Prim. prev.)

Stejsi Vilingam

Osećam onaj poznati napad povraćke u grlu, tople i jetke, i primoravam sebe da okrenem glavu.

„Kao što sam sigurna da već svi znate, ja sam Izabel Drejk, a moj sin Mejson otet je pre godinu dana“, kažem. „Njegov slučaj i dalje je nerešen.“

Stolice škripe; grla se nakašljavaju. Jedna žena mišjeg izgleda, iz prednjeg reda, odmahuje glavom blago, sa suzama u očima. Uživa u ovome što se događa, znam da uživa. Kao da gleda svoj omiljeni film, odsutno jedući kokice dok joj se usne blago pomeraju, nemo izgovarajući svaku bogovetnu reč. Već je čula moj govor; zna šta se dogodilo. Zna, ali joj još nije dosta. Nikome nije. Ubice na majicama su zlikovci; uniformisani ljudi u crnom, heroji. Mejson je žrtva... Ali nisam sasvim sigurna gde sam u svemu tome ja.

Možda sam jedini preživeli. Onaj koji ima priču da ispriča.

Poglavlje drugo

Smeštam se na svoje mesto. Mesto do prolaza. Iskreno govoreći, više volim prozor. Da imam nešto na šta mogu da se naslonim glavom i sklopim oči. Ne da spavam, zapravo. Ali da se na neko vreme isključim. Mikrospavanje, tako to zove moj lekar. Svi smo to viđali ranije, posebno u avionima: trzave kapke, klimajuće glave. Od dve do dvadeset sekundi nesvesti, pre nego što vam se vrat ponovo sasvim ispravi, i to neverovatno snažno, poput napete puške, spremne da okine.

Gledam sedište sa svoje desne strane – prazno. Nadam se da će ostati slobodno. Uzletanje za dvadeset minuta; kapije samo što se nisu zatvorile. A kada se zatvore, moći ću da se pomerim. Moći ću da sklopim oči.

Mogu da pokušam, kao što sam pokušavala poslednjih godinu dana, da se konačno malo odmorim.

„Oprostite.“

Skačem, gledajući u stjuardesu pred sobom. Kucka po stražnjoj strani mog sedišta, s neodobravanjem u pogledu.

„Moramo da se postaramo da vaše sedište bude sasvim uspravljeno i zakočeno.“

Ponovo spuštam pogled, stiskam malo srebrnasto dugme na svom ru-kohvatu i osećam kako mi se leđa uspravljaju pod ostrim uglom, a stomak preklapa preko samog sebe. Stjuardesa odlazi, zatvarajući kasete iznad glava u prolazu, ali ja podižem ruku i zaustavljam je.

„Smem li da vas zamolim za mineralnu vodu?“

„Započecemo služenje tečnosti čim uzletimo.“

Stejsi Vilingam

„Molim vas“, dodajem, hvatajući je snažnije za ruku u trenu kad je krenula. „Ako vam nije problem. Pričam čitavog dana.“

Dodirujem grlo da to naglasim, a ona gleda niz red, u druge putnike koji se meškolje s nelagodnom i nameštaju svoje pojaseve. Prekopavaju po svojim rancima tražeći slušalice.

„U redu“, kaže, čvrsto stisnutih usana. „Samo trenutak.“

Osmehujem se, klimam glavom i naslanjam se na naslon pre nego što se osvrnem da pogledam ostale putnike u avionu s kojima ću deliti pročišćen vazduh naredna četiri sata, dok letimo od Los Anđelesa do Atlante. To je neka moja igra, pokušavam da shvatim šta ko radi. Kakve životne prilike su ih dovele tačno do ovog momenta, u ovu grupu potpunih stranaca. Pitam se šta su radili, ili šta planiraju da rade.

Da li nekud idu, ili se vraćaju kući?

Pogled mi prvo pada na jedno dete koje sedi samo, sa džinovskim slušalicama koje su mu progutale uši. Pretpostavljam da je proizvod nečijeg razvoda, provodi po jedan vikend mesečno transportovano s jedne strane zemlje na drugu, poput nekog tovara. Osećam da počinjem da zamišljam kako bi Mejson mogao da izgleda u tom dobu – kako mu zelene oči bivaju još zelenije, poput dva blistava smaragdna blizanca kao kod njegovog oca, ili kako njegova bebeće glatka koža dobija neki maslinasti ton moje, prirodni ten bez potrebe da kroči na sunce.

Teško gutam pljuvačku i primoravam sebe da se okrenem ulevo i osmotrim ostale.

Ima starijih muškaraca s laptopovima i žena s knjigama; tinejdžera sa mobilnim telefonima, skljojkanih na svojim mestima, koščatih kolena koja udaraju u naslone sedišta ispred. Neki od ovih ljudi putuju na venčanja ili sahrane; neki su krenuli na poslovno putovanje ili u neki skriveni zbeg, na gotovinom plaćeno odsustvo. Neki od ovih ljudi imaju tajne. Svi ih imaju, zapravo. Ali neki od njih imaju prave tajne, one ružne. Duboke, mračne, senovite tajne koje se kriju tik ispod kože, putuju njihovim venama i šire se okolo poput bolesti.

Osipaju se, umnožavaju, a onda ponovo osipaju.

Pitam se koji su od njih baš ti; da li određena osoba poseduje onu vrstu tajni koja utiče na svaki organ i izaziva njegovo truljenje. Onu vrstu tajni koja ih iznutra izjeda žive.

Sve te opasne stvari

Niko ovde ne može ni da zamisli kako sam ja upravo provela svoj dan; prepričavala sam najbolniji trenutak u svom životu zbog zabave drugih. Sad već imam govor. Govor koji deklamujem s potpunom ravnodušnošću, pažljivo smišljen do najsitnijih detalja. Efektne rečenice koje znam da će dobro zvučati iščupane iz mojih usta i odštampane u novinama, i smislene pauze kada želim da poruka legne kako treba. Dirljiva sećanja na Mejsona koja prekidaju posebno napetu scenu, kada osetim potrebu da je vreme za komični predah. Taman kad počnem dublje da opisujem njegov nestanak – otvoreni prozor koji sam zatekla u njegovoj sobi i topli i vlažni vazduh koji je puštao unutra; minijaturnu vrtešku nad njegovim krevetom; male plišane dinosaure koji blago cupkaju na povetarcu – zastajem, i gutam. A onda deklamujem čitavu priču o tome kako je Mejson tek progovorio. Kako je izgovorio dinosaurovo ime kao „Tirantosnorijus^{*}“ – i kako bi, svaki put kad bi pokazao prstom u mala stvorenja iznad kreveta, moj suprug počeo preterano da hrče, terajući ga da se kikoće dok ovaj ne bi zaspao. Onda bi publika dozvolila sebi da se osmehne, možda čak i nasmeje. Ramena bi im se očigledno spustila; tela bi im se ponovo opustila na stolicama i svi bi iz sebe ispustili kolektivno zadržavani dah. Jer to je ono što se kod publike događa, a davno sam to naučila – oni ne žele da im bude previše neprijatno. Ne žele da zapravo prožive ono što sam ja proživela, svaki taj ružni trenutak. Oni žele samo ukus. Žele dovoljno da im se zasiti znatiželja – a ako postane previše gorko, ili slano, ili stvarno, coknuće usnama i otići će nezadovoljeni.

A to ne želimo.

Istina je da ljudi vole nasilje – iz daljine, u stvari. Svako ko se ne slaže s tim ili prosto to ne priznaje, ili nešto krije.

„Vaša mineralna voda.“

Gledam u stjuardesu ispružene ruke. Drži malu šolju prozirne tečnosti, a balončići se podižu na površinu i pucketaju uz prijatan šum.

„Hvala vam“, kažem, uzimam je od nje i spuštam u krilo.

„Vaš stočić moraće da ostane sklopljen“, dodaje. „Uskoro ćemo biti u vazduhu.“

Osmehujem se, otpivši mali gutljaj kako bih joj stavila do znanja da shvatam. Otišla je, a ja se saginjem, guram šaku u svoju torbicu i napipavam

* Eng. *Snore* – hrkati. (Prim. prev.)

Stejsi Vilingam

malu flašu uredno smeštenu u bočnom džepu. Pokušavam da diskretno odvrnem poklopac, ali osećam nekoga pored sebe, vrlo blizu.

„Ovo je moje mesto.“

Izvijam vrat i napola očekujem da je u pitanju neko koga poznajem. U glasu iznad mene oseća se familijarnost, bleđa, poput uzgrednog poznanika, ali, kada podignem pogled ka čoveku u prolazu, uočavam stranca sa mekom torbom *Tru krajmkona*, prebačenu preko ruke, i drugu, kojom pokazuje na sedište pored mene.

Na mesto pored prozora.

Primećuje malu flašu u mojoj ruci i ceri se. „Nikom neću reći.“

„Hvala“, kažem, ustajući da ga propustim.

Pokušavam da ne shvatim pogrešno mogućnost da na letu do kuće budem zarobljena sa posetiocem konvencije – komplikovano je, u stvari, to što osećam prema obožavateljima. Mrzim ih, ali su mi potrebni. Oni su nužno zlo – njihove oči, njihove uši. Njihova nepodeljena pažnja. Jer kada ostatak sveta zaboravi, oni zapamte. Oni i dalje čitaju svaki članak, debatuju o svojim teorijama na amaterskim forumima za njuškala, kao da moj život nije ništa drugo nego zabavna zagonetka koju treba rešiti. I dalje se uveče sklopčaju na svom kauču s čašom merloa u rukama i gube se u umirujućem brundanju *Dejtlajna**. Pokušavajući da iskuse nešto, zapravo ništa ne iskušavajući. I upravo zato događaji poput *Tru krajmkona* postoje. Zašto ljudi troše stotine dolara na avionske karte, hotelske sobe i konferencijske ulaznice – da bi imali sigurno mesto na kom mogu da uživaju u krvavom sjaju zločina makar nekoliko dana, koristeći tuđe ubistvo kao vid zabave.

Ali ono što ne shvataju, što ne mogu da shvate, jeste to da bi se jednog dana mogli probuditi i shvatiti da je nasilje ispuzalo iz televizijskih ekrana, nakačilo im se na kuću, i život, poput parazita koji zariva svoje kandže. Zavlači se duboko i udobno se smešta. Isisava krv iz njihovog tela i naziva ih svojim domom.

Ljudi nikad ne misle da će se to njima dogoditi.

Čovek se provlači pored mene i seda na svoje mesto, gurnuvši svoju torbu pod sedište ispred sebe. Kada sam se ponovo smestila, nastavljam gde sam stala; sledi blago krckanje čepa koji puca i kлокot votke koja se uliva u moju vodu. Mešam prstom pre nego što otpijem velik gutljaj.

* *Dateline*, američka televizijska emisija o istinitim zločinima. (Prim. prev.)

Sve te opasne stvari

„Video sam vaše glavno izlaganje.“

Osećam kako me moj saputnik gleda. Pokušavam da ga ignorišem, sklappajući oči i naslanjajući glavu na uzglavlje sedišta. Čekam da mi votka učini kapke taman toliko teškim da ostanu neko vreme sklopljeni.

„Tako mi je žao“, dodaje.

„Hvala vam“, kažem, i dalje zatvorenih očiju. Iako ne mogu stvarno da zaspim, mogu da glumim da spavam.

„Dobri ste, moram reći“, nastavlja. Osećam njegov dah na svom obrazu, mirišem žvakaću gumu uglavljenu među njegovim kutnjacima. „U priča-nju priča, hoću da kažem.“

„Nije to priča“, kažem. „To je moj život.“

Neko vreme ćuti, a ja mislim da sam uspela. Uglavnom ne želim da nateram ljude da se osećaju neprijatno – pokušavam da budem dostojanstvena, da odigram ulogu ožalošćene majke. Rukovanje i klimanje glavom, zahvalni osmeh zalepljen za moje lice, koji momentalno brišem poput ruža, istog trena kada se udaljim. Ali trenutno nisam na konferenciji. Gotovo je, gotovo sam. Idem kući. Ne želim više da pričam o tome.

Čujem da je razglas uključen iznad nas, sledi hrapavi odjek.

„Osoblje, pripremite vrata za uzletanje i započnite sve provere.“

„Ja sam Vejlon“, kaže čovek i osećam kako pruža ruku prema meni. „Vejlon Spenser. Vodim podkast...“

Otvaram oči i gledam u njega. Trebalo je da znam. Poznati glas. Pri-godan džemper sa V-izrezom i intenzivnocrne i vrlo uske farmerke. Ne izgleda kao redovni posetitelj konvencija s tom sjajnom kosom, skraćeo-m u postepeni prelaz na vratu. Nije zainteresovan za ubistva iz zabave, zanimaju ga zbog posla.

Nisam baš sigurna šta je od ta dva gore.

„Vejlon“, ponavljam. Gledam u njegovu ispruženu ruku i lice na kom obitava iščekivanje. Onda okrećem nazad glavu i ponovo sklappam oči. „Ne želim da budem gruba, Vejлоне, ali nisam zainteresovana.“

„Zaista postaje popularan“, kaže, uporno nastavljajući. „Na petom me-stu je u prodavnici aplikacija.“

„Blago vama.“

„Čak smo rešili jedan stari slučaj.“

Ne umem da kažem da li je usled iznenadnog kretanja aviona – blagog ubrzanja od kog mi se okreće stomak i udovi upadaju dublje u sedišta dok

Stejsi Vilingam

rolamo niz pistu, divovska metalna kutija, u koju smo svi zaključani, ide sve brže i brže, i moje bubne opne otiču – ili su njegove reči ono što mi izaziva iznenadnu mučninu.

Duboko udišem, zarivam nokte u rukohvate.

„Letenje vas čini nervoznom?“

„Možete li da prekinete?“ Govorim, naglo se okrenuvši prema njemu. Gledam kako mu se obrve podižu, moja iznenadna zloba ga zatiče nesprenog.

„Izvinite“, kaže, delujući postišeno. „Samo – mislio sam da ste možda zainteresovani. Da ispričate priču. *Svoju* priču. U mojoj emisiji.“

„Hvala vam“, kažem, pokušavajući da ublažim ton. Oboje se drmusamo unazad dok avion počinje da se podiže, a pod divlje zvekeće pod našim stopalima. „Ali preskočiću.“

„U redu“, kaže, gurajući ruku u džep i vadeći iz njega novčanik. Posmatram ga dok okreće predmet od izbledele kože, vadi jednu posetnicu i spušta je nežno meni na nogu. „Ako se predomislite.“

Ponovo sklapam oči, ostavljajući posetnicu nedirnutu na kolenu. Sad smo u vazduhu, sukljamo kroz oblake nadute od vode, a poneki sunčev zrak se probija kroz napola navučenu zavesu i baca zrak svetlosti preko mojih očiju.

„Valjda sam pomislio da je to ono zbog čega ovo i radite“, dodaje blago. Pokušavam da ga ignorišem, ali radoznalost me savladava. Ne mogu.

„Šta radim?“

„Pa znate, pričate. Sigurno nije lako, iznova i iznova ponovo proživljavati sve to. Ali morate tako, ako želite da slučaj nastavi da živi. Ako želite da jednom bude rešen.“

Stiskam oči jače, usredsređujući se na male paučinaste vene koje vidim u kopcima, jarkocrvene.

„U podkastu ne biste morali da pričate sa tolikim ljudima. Ne direktno, bar. Morali biste da pričate samo sa mnom.“

Gutam snažno, klimam blago, dajući znak da čujem ali da je razgovor svejedno završen.

„Ipak, samo razmislite“, dodaje, ponovo se zavaljujući u sedište.

Čujem šuškanje njegovih farmerki dok pokušava da se udobno smesti i znam da će za svega nekoliko minuta vrlo lako uraditi ono što ja nisam u stanju da uradim već godinu dana. Kriomice otvaram jedno oko i gledam